

Novosti, internet, intervju sa Tanjom Kragujević, decembar 2016

Tanja Kragujević: Živimo u eri skraćenica

Marina MIRKOVIĆ | 11. decembar 2016. 07:30 | Komentara: 0

Pesnikinja i legator o izložbi “Vratio se voloda”, svom ocu Stevanu i pola veka prisustva u poeziji. Danas se zaboravljaju jezički trezori, kao uostalom i sve druge riznice nasleđa

Tanja Kragujević

PRVU moju zbirku pesama "Vratio se Volođa" otac je ilustrirao fotosima koji idu uz moje poetske motive i atmosferu rane pesničke osetljivosti - mraz i sneg, usamljenost sred trga. Kasnije, ja sam stihovima prožela njegovu zbirku fotografija "Senta koje više nema", objavljenu 1997. u našoj zavičajnoj Senti. Za knjigu "Od svetlosti, od prašine" (2014) odabrala sam njegov fotos kapije iz naše beogradske ulice (Lole Ribara), koji sam sama nedavno otkrila, "Prolaz", i koji sjajno korespondira sa motivima knjige, sveta u prolazu. A tu je, ove godine, njegov snimak "Beograda, dobro jutro", sa fotosima večne mladosti grada, u prhutu golubova, i obirisima stare fasade.

Tim rečima pesnikinja Tanja Kragujević opisuje svoju saradnju sa ocem, čuvenim srpskim fotografom Stevanom Kragujevićem, čija je ostavština (kao i Tanjine majke Lepe) od juče predstavljena u Galeriji Istorijskog arhiva Beograda, kao deo izložbe "Vratio se Volođa". Ovo prožimanje Stevanovim okom i objektivom za večnost sačuvanih prizora, sa stihovima i pesničkim motivima njegove kćeri, traje neprestano već pola veka - koliko je proteklo od izlaska prve Tanjine pesničke zbirke do upravo objavljene, "Efekat leptira".

*** Kako je postavka izložena u Arhivu povodom 50 godina vašeg stvaralaštva osmišljena?**

- Postavka je vezana za moj jubilej i tek je deo "Porodičnog legata" u kojem posebnu važnost ima fotografsko nasleđe mog oca: društveni događaji, razvoj naše prestonice, galerija fotosa poznatih ličnosti koje su dolazile u našu zemlju - Orson Vels, Žerar Filip, Lorens Olivije, Alen Delon, Mario del Monaco i drugi, kolekcije očevih umetničkih fotografija... Moj deo legata oslikava pet decenija prisustva u poeziji - dokumenta, poklone, nagrade, ali nosi i širi uvid u značajni period naše kulture, u jugoslovenskim razmerama, sa skupovima pisaca, fotosima značajnih stvaralaca, poput Ive Andrića i Desanke Maksimović. Tu su moje autorske knjige, domaće i svetske antologije, edicije koje sam uređivala, kao i one sa nekada širokog prostora saradnje sa drugim jugoslovenskim piscima i izdavačima, potpisi i posvete velikana reči - počev od prvog koji sam dobila, kada mi je bilo deset godina, od Duška Radovića, do onih koje su mi pri susretima u prestonici ostavljali oni o kojima sam imala sreću da govorim i pišem - poput pesnika Augustina Štefana Dojnaša, nobelovca Tomasa Transtremera, velike evropske pesnikinje Eve Lipske... Ili naših pisaca, prevodilaca, uz pisma koja ukazuju na eru žive saradnje, kada se sve merilo pregnantnošću poduhvata i same reči, značajem knjige.

Pesnikinja sa Ivom Andrićem i Brankom Ćopićem

*** U čemu je značaj legata i legatora, neguje li se ta tradicija legatorstva na valjan način?**

- Taj značaj je povezan sa značajem i ulogom koju ima "kultura pamćenja", u velikim kulturama. Dom Dostojevskog u Moskvi, Kuća-muzej u Trigorskoju, u Psovovskoj regiji, sa rukopisom autora romana "Evgenije Onjegin", crtežima i autoportretma pesnika, i njegovim poetskim porukama, govore po sebi. Tokom Festivala poezije u gradu Ordu, u Turskoj, impresionirao me je Muzej knjige, sa knjigama i autogramima značajnih pisaca koji su kroz ovo mesto prošli. Mi imamo nekoliko takvih posvećenih mesta koja čuvaju uspomene na Andrića, Pavića..., i svedoče o punoznačnosti onoga što poimamo pod kulturom, pa i odnosom prema tradiciji i savremenosti, drugima. Tu je i prava retkost - Muzej knjige, retkog entuzijaste i svetskog putnika Viktora Lazića, koji podseća na drevna znamenja pismenosti, ali čuva i legate najumnijih i najznačajnijih iz naše nauke i književnosti.

*** Kakav je vaš odnos prema očevoj zaostavštini, fotografskom blagu koje ste poklonili Istorijskom arhivu Beograda? Da li se sami bavite fotografijom?**

- Odlomak iz "Dnevnika" Živojina Pavlovića, povodom posete mom ocu 1999, i odabiru fotografija za knjigu "Ispljuvak pun krvi", govori o tim foto-zapisima o studentskim nemirima '68, ali i fotografiji uošte, po sebi rečito: to su "dragoceni svedoci vremena", od značaja za budućnost, "jer bez fotografije, istorija je samo privid". Naravno, fotografija je i mnogo toga drugog, vredna i važna, uvek kad izroni iz oblaka privida. Meni je dovoljno da pratim očev rad, nisam se usudila ići dalje. Ali je i on bio veoma srećan kada bih donela pregršti uspehlih snimaka, poput onih sa Puškinovih dana poezije, 1980. Danas, moji snimci prate moja književna putovanja, ali više kao dokument i svedočanstvo da se nešto uistinu dogodilo.

Tanja Kragujević sa Mirom Alečković i Vaskom Popom

*** Kako iz ove perspektive sagledavate svoj pesnički put dug pola veka - od zbirke "Vratio se Volođa" do "Efekta leptira"?**

- Od jednostavne lirike, iz đlačke i studentske sveske, u prvoj zbirci, preko ekspresivnosti jednostavnih simbola u drugoj ("Nesan", 1973), preko mitskih slojeva u dodiru sa savremenim i urbanim, do metaforičnog i meditativnog, do savremenog, otvorenog i dinamičnog govora - uvek, vezivo na tom putu bio je jezik. Jer šta je poezija ako ne i jezičko izvorište predstava o svemu što osećamo, mislimo i znamo. Ili skup neodoumica koje nam donose promene u samoj stvaranosti, vremenu, pa i oblicima saopštavanja. Posebno u doba potpune detronizacije jezičkih valera, vrednosti, bogatstva i značenja reči. "Era skraćenica", koju živimo, čini da se zaboravljaju jezički trezori, kao uostalom i sve druge riznice nasleđa: "Ruši se bez reči jezik sveta", kaže stih moje nove zbirke.

PARADOKS TEHNOLOGIJE

*** Da li se menjaju fotografija i poezija s vremenom?**

- Naravno, fotografija se menja, sam osećaj za foto-zapis koji varira od onog "klika" na mobilnom telefonu do pune pažnje koja i danas boji njene dublje, pa i dramatičnije dimenzije - prema paradoksu tehnološke unapređenosti, gotovo opsesivne "selfi" usredsređenosti, a s druge strane - neprevaziđene čovekove drame u svetu i vremenu. Od lirskog zapisa, do te gotovo nestvarne dramaturgije našeg doba, vibrira i moja poezija.